Literatura catalana

Joan Oliver

Exercicis · 25 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2020 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Primera part)

2. Descriviu la situació inicial i el plantejament del conflicte dramàtic de *Ball robat*, de Joan Oliver, i com es resol a l'epíleg. Tingueu en compte aquesta frase dita pel personatge de Núria: «La felicitat […] s'enyora o es desitja, però mai no es té. Estimar és renunciar i no fer mal a ningú.»

[2,5 punts]

2. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 4 (Primera part)

4. A *Ball robat*, de Joan Oliver, Oleguer representa la figura del professional liberal triomfador. Descriviu les característiques d'aquest personatge com a individu i en relació amb els altres personatges de l'obra.

[2,5 punts]

3. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 3 (Primera part)

3. Els personatges principals de *Ball robat*, de Joan Oliver, són tres matrimonis amics. Un dels membres de cada parella manifesta algun tipus de vincle sentimental amb algú dels altres, de manera que es podria parlar de tres triangles sentimentals. Expliqueu quins són aquests tres triangles i la relació que els seus membres estableixen entre ells.

[2,5 punts]

4. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu aquest fragment del segon acte de *Ball robat*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) El context del fragment en l'argument de l'obra.

b) La caracterització dels dos personatges que dialoguen.

c) La contraposició dels punts de vista dels dos personatges, tant pel que fa a la visió del matrimoni com a la concepció de la vida en general.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

CUGAT: Digues que soc un anormal, un maniàtic, un ximple…

OLEGUER: No, ja t'ho he dit: ets simplement un *intel·lectual*.

CUGAT *(sarcàstic)*: Sí, soc un intel·lectual! Un home que pretén viure alhora dintre i fora de la societat, que es passa la vida fent-se preguntes a les quals prova inútilment de respondre, que s'alimenta d'idees i menysprea els fets. Una criatura absurda i indigesta que té l'audàcia de ser tímid i modest enmig de la petulància i l'aplom dels homes d'acció. És això, oi?

OLEGUER: Bé, força objectiu. Partim, doncs, de la teva definició. Tu ets un escèptic universal i jo, que visc en la realitat i de realitats, que crec en el que veuen els meus ulls, palpen les meves mans i em mostra el meu seny, tinc el deure d'aclarir-te la teva pròpia situació i provar de…

CUGAT: Gràcies, moltes gràcies! No t'esforcis en un treball inútil… *(Exaltat.)* A veure, tu, l'home de les solucions i les realitats, l'home de la raó infal·lible i del sentit pràctic, digues, què hauries fet en el meu cas? Explica't, si et plau, explica't!

OLEGUER: Jo? Què hauria fet en el teu cas? En primer lloc et diré que em costa molt d'imaginar-m'ho.

CUGAT: No defugis la qüestió!

OLEGUER: No, no la defujo… Per començar: la meva dona hauria callat, no m'hauria fet una confessió semblant.

CUGAT: Per què ho suposes?

OLEGUER: Que per què ho suposo? Han passat deu anys, les meves ocupacions m'abasseguen… i a ella l'abasseguen els fills. Arriba un moment que el matrimoni és una simple juxtaposició… Això no obstant, admetem la hipòtesi que la meva dona un bon dia em ve amb una contalla d'aquest gènere. Què faig, jo? Com reacciono? No faig absolutament res, no reacciono. L'escolto i immediatament oblido el que m'ha dit. Passa el temps i tot se'n va en fum d'imaginacions. Mentrestant la cosa no m'ha fet perdre ni un minut de son, no m'ha distret ni així, m'entens?, ni així de la meva feina. Total: zero!

CUGAT: Sona a fals això, és bo per dir.

OLEGUER: I per fer, Cugat, i per fer! Encara no em coneixes prou. Admès el supòsit, jo raono d'aquesta manera: el meu amic és incapaç de fer-me una bretolada, i, si ho fos, tinc raons per creure que la meva dona no gosaria seguir-lo gaire lluny. Sé els punts que calça!

CUGAT: Digues-ho tot: i estimes la teva dona d'una manera molt relativa.

OLEGUER: Com te sembli… Però estimo absolutament la meva reputació i l'escàndol m'esgarrifa… *(Ara, de cop, li sonen les darreres paraules de CUGAT.)* ¿És que l'Eulàlia t'ha fet certes confidències?

5. PAU 2019 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

2. A *Ball robat*, de Joan Oliver, el personatge de Cugat representa la figura de l'intel·lectual. Descriviu les característiques principals d'aquest personatge, especialment pel que fa a la seva actitud dintre del matrimoni i a la relació amb els altres personatges.
[2 punts]

6. PAU 2019 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu la visió del matrimoni que es desprèn de *Ball robat*, de Joan Oliver. Tingueu en compte el títol i l'epíleg de l'obra.
[2 punts]

7. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1. Els personatges principals de *Ball robat*, de Joan Oliver, són tres parelles que es disposen a celebrar conjuntament el desè aniversari de matrimoni. Digueu quines són aquestes parelles i expliqueu com són els seus membres (individualment i dins la parella) i quines frustracions tenen.
[3 punts]

8. PAU 2018 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

2. *Ball robat*, de Joan Oliver, consta de tres actes i un epíleg, i cadascuna d'aquestes parts s'esdevé en un espai diferent. Descriviu breument aquests quatre espais i la seva significació en l'obra.
[2 punts]

9. PAU 2018 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu aquest fragment de *Ball robat*, de Joan Oliver, que correspon al final de l'obra. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** El context dramàtic en què se situa el fragment.

***b*)** La relació entre els personatges, especialment entre Oleguer i Cugat i entre Oleguer i Eulàlia.

***c*)** La idea o les idees que l'autor vol transmetre en el desenllaç de l'obra.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Cugat i Oleguer queden separats dels altres.

Oleguer: Senyor escriptor, no l'hauríem pagada amb or una experiència com aquesta?
Cugat: Fet i fet, hauria preferit estalviar-me-la…
Oleguer: Imaginar-la, llegir-la, sí! I per què no viure-la? Covards!
Cugat: Tot és relatiu, aparent, provisori… Has escoltat la Núria? Has vist l'actitud de cadascú de nosaltres?
Oleguer: Falòrnies d'intel·lectual!
Cugat: Mira: suposem que ara fa deu anys els matrimonis entre nosaltres sis s'haguessin combinat d'una altra manera… m'entens, oi?
Oleguer: Sí… i què?
Cugat: Doncs que això no hauria impedit que ara tinguéssim les mateixes inquietuds i assistíssim a una escena com aquesta o molt semblant… Tant se val!
Oleguer: Exacte! Tant se val! Finalment hem coincidit. Ja era hora!

Núria s'espavila.

Núria: Ja estic bé… Gràcies a tots… Perdoneu-me… Us he aigualit la festa… Oriol, no em deixis… *(Es posa dreta, ajudada per Oriol.)* Anem a casa… a reposar… Que demà arriba el *nostre* fill…

Se'n van lentament, abraçats per la cintura.

Mercè *(acostant-se a poc a poc a Cugat)*: Cugat…
Cugat: Digues, Mercè…
Mercè: Anem-nos-en…
Cugat: Sols? *(Ella es repenja al braç d'ell i assenteix amb el cap.)* A on?
Mercè: On vulguis… però tots dos.

Se'n van, molt junts.

Oleguer: I nosaltres?
Eulàlia: Què passa, Oleguer?
Oleguer: Penso com podríem salvar-nos del ridícul…
Eulàlia: Quin home! *(Amable.)*
Oleguer *(acostant-s'hi a tocar)*: Fas una cara que no et coneixia… Et trobo interessantíssima.
Eulàlia *(infantil)*: Ja veus!
Oleguer *(pinxesc)*: Senyora, em permet una pregunta indiscreta, indecent i tot?
Eulàlia: Vostè mateix… Però abaixi la veu: soc casada!

10. PAU 2011 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

2. A *Allò que tal vegada s'esdevingué*, Joan Oliver manipula el referent bíblic i hi introdueix una perspectiva còmica i humorística. Reflexioneu sobre aquest fet, esmenteu dos recursos humorístics emprats per Joan Oliver i il·lustreu-los amb exemples concrets extrets de l'obra.

[2 punts]

11. PAU 2011 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent d'*Allò que tal vegada s'esdevingué*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) Segons l'acotació del començament del fragment, s'ha produït fora d'escena un esdeveniment important. Digueu com s'anomena aquest recurs, expliqueu quin fet s'ha esdevingut lluny de la mirada de l'espectador i esmenteu algun altre moment rellevant de l'obra que succeeixi, anàlogament, sense ser representat a l'escenari.

b) Comenteu la relació que hi ha entre els personatges de Caïm i Querub, i exemplifiqueu-la a partir d'aquest fragment.

c) Esmenteu quins temes dels que Oliver tracta en l'obra teatral s'hi poden identificar.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Apareixen ADAM *i* EVA*; i* ABEL *i* NARA*, enllaçats per la cintura.*

ADAM: Què? Encara fem nosa?

QUERUB: De cap manera, Adam… i la companyia! *(Per* ABEL *i* NARA*.)* Sembla que esteu ben avinguts!

ABEL *(al* QUERUB*)*: Pregunta-ho al pare… pregunta-li-ho, hi!, hi!, hi! Oi, Nara?

NARA *(desmenjada)*: Els homes tot s'ho arreglen a gust d'ells…

CAÏM: Quina en porteu de cap?

EVA *(contristada)*: Caïm, ha arribat allò que havia d'arribar. Potser és millor per a tots sortir-ne d'una vegada.

ADAM *(al* QUERUB*)*: Ja veuràs. Abel i Nara volen viure com home i dona. Els havia promès temps ha aparellar-los. Per què esperar més? Avui la lluna fa el ple i és un dia indicat. Sembla que Jahvè ho veurà amb bons ulls…

CAÏM *(encarant-se amb* ADAM*)*: Jahvè, oi? Per ventura hi té res a veure, Ell, amb les vostres atzagaiades? Digues sense embuts que et dóna la gana de prendre'm la noia!

EVA: Ja hi tornem a ser!

ADAM: Prendre't la noia? Que potser és teva?

QUERUB: Caïm, resigna't. El teu pare té potestat…

CAÏM: No em facis riure! *(Sobtadament s'encara amb* NARA*, gairebé tocant-la.)* De qui vols ser, tu: d'Abel o meva?

NARA: Uix! M'has esquitxat tota la cara…

ABEL *(entre dents)*: És barroer com un simi…

CAÏM *(a* ABEL*)*: Què remuga, aquest doneta?

ADAM *(a* ABEL*)*: Deixa'l dir, Abel. No contestis…

CAÏM *(a* ADAM*)*: És el millor que li podeu aconsellar!

QUERUB *(agafant* CAÏM *per l'espatlla i separant-lo del grup)*: Minyó, no perdis el seny per tan poca cosa. Aquesta mossa no val una bufada.

CAÏM: Oh, per a tu, no! Però jo sóc un home… Tu rai! Presenta-me'n una altra, de noia, i aviat estarem entesos… Que en saps cap, més enllà d'aquests turons?

ADAM: És gran, el desvergonyiment d'aquest noi! Després del trasbals que acaba de promoure, encara gasta aquests fums!

CAÏM *(a* ADAM*)*: Fes el que et plagui. Acabat ja provaré de desfer-ho.

Desapareix.

ADAM: Que ens deixi tranquils, aquest esgarriacries… Àngel, m'agrada que et trobis en aquest moment entre nosaltres. En l'acte que anem a celebrar tu pots ostentar la representació del Cel. Així, la cerimònia serà més solemne. Abel!… Nara! Apropeu-vos. *(A* EVA.*)* I tu, aquí, al meu costat…

QUERUB: No, no, Adam. No comptis amb mi. No em vull ficar en qüestions de família. Jahvè me'n guardi!

ADAM: Àngel, aquest miquel…

ABEL: Si ho fas pel present de noces…

QUERUB: Val més que us arregleu entre vosaltres… *(A* ABEL *i a* NARA.*)* Per molts anys, joves… Jo vaig a consolar l'hereu. Ho necessita.

EVA: Ai, gràcies, àngel! Quina pena que em fa, pobre Caïm! Però és la vida!

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2010-2011

Literatura catalana

12. PAU 2011 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

1. Analitzeu les característiques principals del tractament desmitificador del Gènesi en *Allò que tal vegada s'esdevingué*, prenent com a punt de partida la nota següent de Joan Oliver, en la qual compara el mite bíblic amb una rondalla.
[3 punts]

> La Bíblia, sobretot el Gènesi, ja em semblava [en l'adolescència] una rondalla per a criatures i no podia acceptar de cap manera que hagués estat revelada per Déu. Jo deia al meu mestre [un professor d'ètica dels escolapis de Sabadell] que Jehovà era una divinitat que llançava el seu poble a les guerres més sanguinàries i que havia permès que els homes quedessin marcats per sempre per un pecat que els condemnava al dolor, a la mort i al perill de l'infern. Un dia li vaig dir: «Si l'home és un bunyol, la culpa no és pas seva».

13. PAU 2010 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

2. A *Allò que tal vegada s'esdevingué*, de Joan Oliver, Caïm parla de l'excés de lleis que Déu imposa a l'home. Expliqueu com entén la vida aquest personatge i quin sentit té la seva presència en l'obra.
[2 punts]

14. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent d'*Allò que tal vegada s'esdevingué*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) la relació entre Caïm i Abel i l'efecte sobre els pares;
b) el valor simbòlic de la mort d'Abel;
c) les possibles mostres d'esperança.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

L'escena resta deserta.

CAÏM *(apareix panteixant, les mans ensangonades, desfet)*: Sang! Sang d'home! (*S'eixuga les mans amb repulsió.)* L'he deixat quiet… sense alè… com una bèstia morta!

L'escena s'aclareix sobtadament d'una llum irreal.

VEU DE JAHVÈ *(veu amplificada)*: ON ÉS ABEL, TON GERMÀ?
CAÏM *(resta petrificat, mira al cel amb terror)*: No ho sé. És que jo sóc el guardià de mon germà?
VEU DE JAHVÈ: QUÈ HAS FET? LA VEU DE LA SANG DE TON GERMÀ CLAMA ENVERS MI DE LA TERRA. I ARA MALEÏT SIGUES TU DE LA TERRA, QUE HA OBERT SA BOCA PER REBRE DE TA MÀ LA SANG DEL TEU GERMÀ. LA SANG DEL GERMÀ TEU: QUAN TREBALLARÀS LA TERRA JA NO ET DONARÀ LA SEVA VIRTUT I ERRANT SERÀS DAMUNT LA TERRA.
CAÏM: Massa gran és el meu crim perquè me n'aixequi. Ve't aquí que tu em foragites avui de damunt la faç de la terra, i jo de la teva faç m'amagaré, i errant i fugitiu per la terra seré, i s'esdevindrà que tothom que em trobarà em matarà.
VEU DE JAHVÈ: BEN ALTRAMENT, TOT AQUELL QUI MATARÀ CAÏM, SET VENJANCES PAGARÀ. I VE'T AQUÍ EL SENYAL QUE ET SERVARÀ.

La cara de CAÏM *resta il·luminada amb una claror estranya.*

CAÏM: Senyor!
VEU DE JAHVÈ: I NARA SERÀ TA MULLER I PERTOT T'ACOMPANYARÀ.

L'escena recobra la llum normal. CAÏM *resta abatut i s'asseu en un pedrís amb el cap entre les mans. Pausa. Apareixen els altres portant el cos inert d'*ABEL*. Travessen lentament i silenciosament l'escena i entren a la cabana. Al cap de poc tots van sortint aclaparats.* CAÏM *s'alça i els altres, en veure el senyal lluminós de la seva cara,*

el miren i el tracten amb temor religiós. Ell es produeix amb gran dignitat tota la resta de l'escena.

QUERUB *(assenyalant* CAÏM*, que resta apartat del grup)*: Un senyal del Cel!
CAÏM: Nara! Vine!

NARA*, com obligada per una força superior, va al costat de* CAÏM.

Jahvè em foragita de la faç de la terra.
EVA *(plorant)*: Fill meu!
CAÏM *(plorant)*: Perdó, mare. Jo no sabia que els homes morien a cops, com les bèsties vils.

EVA *entra a la cabana i en surt al cap de poc amb un farcell.*

CAÏM: I vós, pare… Davant meu s'obren els camins de la terra. Bastiré la meva cabana sota unes altres estrelles. Tanmateix, mai no podré oblidar que sóc eixit de la teva sement…
ADAM: El que és fet, és fet. M'has pres Abel, que jo tant estimava. Ara t'endús la noia. Ens quedem sols, jo i la pobra Eva, com en els dies del Paradís. Però ara, amenaçats de totes les misèries, feixucs de mals records i de remordiments. Segueix la teva vida. És la voluntat de Jahvè Totpoderós!
EVA *(al* QUERUB*, pel farcell)*: Dóna-li això, si et plau. Una mica de minestra mai no fa nosa…

QUERUB *pren el farcell i el lliura a* CAÏM.

QUERUB *(a* CAÏM*, posant-li la mà damunt l'espatlla)*: L'has feta grossa, amic meu! Ets un home extraordinari. Jahvè haurà de perdonar-te. Tinc fe en el teu esdevenidor. Lluita, treballa…, triomfa! *(Li dóna l'espasa.)* Té l'espasa. És teva. La necessites més que jo.
CAÏM *(agraït)*: Àngel…! *(Intenta besar-li la mà.)*
QUERUB: Vés… Ja és hora de partir.
CAÏM *(alçant l'espasa amb una mà i, amb l'altra, enllaçant la cintura de* NARA*, la qual porta el farcell)*: Salut!
TOTS *(alçant les mans, i* EVA *plorant)*: Salut!

CAÏM i NARA *se'n van, enllaçats. Els altres tres resten mirant com s'allunyen. Només se senten els sanglots apagats d'*EVA.

15. PAU 2010 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu el fragment següent d'*Allò que tal vegada s'esdevingué*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) la funció dramàtica de Querub;

b) el significat de la seva salvació en la revolta dels àngels;

c) la lluita entre Jahvè i Satan.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

QUERUB: […] En un moment aquell bufarut formidable va escombrar la plana i va precipitar l'angelada al buit immens. Els pobres àngels xocaven violentament entre ells i provaven debades de servir-se de les ales enmig d'una fosquedat absoluta i d'una olor nauseabunda. Però ben aviat les tenebres van ser esvaïdes. Cap a la fi de llur carrera terrorífica els miserables damnats van descobrir sota d'ells allò que havia de ser per sempre llur nova estada: una vall grandiosa, inflamada de cap a cap…

CAÏM: L'Infern!

QUERUB: Tu ho has dit: l'Infern que Jahvè havia fet construir sense presses sota mateix de la plana on els rebels solien aplegar-se. La divina venjança, el càstig suprem, havien estat preparats i calculats en secret d'una manera perfecta… I, tanmateix, jo, ja ho veus, em vaig escapar de la crema! I és que la ventada que el Poder congrià per a la realització del càstig va ser tallada —com si diguéssim— segons les mesures de la multitud que calia precipitar a l'Abisme. I com que en començar la tempesta, jo em trobava lleugerament separat de la massa d'àngels, no vaig rebre amb la mateixa intensitat que els altres els efectes de l'oratge. Vaig ser arrossegat i estimbat amb ells, això sí, però no pas amb la velocitat frenètica d'aquell amàs de milions de criatures, i en arribar a poca distància de la vall de flames i minvar l'ímpetu de la rufagada, vaig tenir prou força per a fer batre desesperadament les ales i poder-me remuntar no sense sofrir la carícia d'una llen-

gua de foc que es va enlairar més que les altres i que em va socarrimar la punta de l'ala esquerra, com has vist… Vaig aterrar al Cel —*passez le mot*—…

CAÏM: Eh??…

QUERUB: …en un estat lamentable, espellifat i ple d'emmascares. La Dominació que presideix el meu Cercle em va amonestar severament; em va condemnar a dos segles i un dia de reclusió i em va suspendre d'agilitat i de subtilesa. Per la meva conducta impecable la pena em va ser aixecada molt abans del terme previst. No em va ser difícil recobrar en poc temps la plena confiança dels meus superiors… I ve-te'm aquí Comandant en Cap de la Guàrdia Permanent de l'Edèn.

CAÏM: Realment és un cas extraordinari.

QUERUB: I ple de punts foscos…

CAÏM: El càstig és digne del poder formidable de Jahvè… Ara, que, pel que es veu, Satan i els seus, a despit de les incomoditats de llur nova vida, han sabut refer-se, i la lluita contra Déu no ha cessat pas. Qui em podria explicar aquesta tolerància?

QUERUB: Per la meva part cal que et confessi que les experiències recollides en la revolta dels àngels i en la creació i la caiguda dels teus pares no m'han fet ni mica de bé. Ja fa temps que he deixat de ser un àngel en el sentit estricte del mot. La meva fe trontolla, els dubtes habiten el meu esperit. És un problema sense solució. Comprendràs que no puc adoptar el punt de vista d'un diable… Si almenys pogués esdevenir un home!

16. PAU 2010 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

Opció A

1. Expliqueu la visió que, segons *Allò que tal vegada s'esdevingué*, Joan Oliver presenta de la família, amb atenció especial a la relació entre marit i muller i entre pares i fills. Després, comenteu breument la relació entre família i classe social en l'obra.

[3 punts]

17. PAU 2009 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

1. Expliqueu l'estructura general de *Ball robat*, de Joan Oliver, i després comenteu els elements principals que fan de l'obra una comèdia burgesa.

[3 punts]

Opció B

1. A partir de les paraules següents de Lluís Busquets, expliqueu el sentit general de *Ball robat* considerant especialment la felicitat, el matrimoni i el títol de l'obra:

> La persona, constitutivament tarada i contradictòria, única bèstia infeliç de la creació, però anhelosa de felicitat, incapaç de conviure amb els altres des d'un egoisme selvàtic ni des d'un altruisme amorós, està destinada a resignar-se amb la pròpia insatisfacció […].

[3 punts]

19. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu aquest fragment de l'acte primer de *Ball robat*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) la relació entre Mercè, Cugat i Oleguer en el desenvolupament de l'obra;

b) el punt de vista en la progressió de la trama a *Ball robat*;

c) la funció dramàtica que l'autor atorga a Cugat.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

CUGAT: I l'Eulàlia? Què me'n dius de l'Eulàlia?

MERCÈ: Una bona noia. Una mica entonada, no trobes? Ha tingut molta sort, l'Eulàlia.

CUGAT: Se la mereix. Dolça, entenimentada, discreta. Feliç amb els seus fills, que són dos magnífics exemplars, dues rotundes victòries de l'antropologia, per dir-ho així.

MERCÈ: Veus? Això sí (*Recosa.*). Quina meravellosa ocupació per a una dona de la meva edat!

CUGAT: I el marit, el gran Oleguer, l'advocat dels rics, expeditiu i exacte! Un home de direcció única, que ho té tot resolt i esprem el fruit de cada dia fins a la darrera gota…

MERCÈ: L'Oleguer sí que en sap, de viure!

CUGAT: Ui, si en sap! Unit, acabat i arrodonit com una esfera. Ni bonys ni esquerdes. Rodola, rodola rost avall, sense sotracs, entre l'admiració dels qui l'engreixen. Un home interessant.

MERCÈ: Un home ex-tra-or-di-na-ri!

CUGAT: Quan tu ho dius…

MERCÈ: Ho dic, sí. És evident!

CUGAT: Ambicions pròximes i concretes. Però admeto que ha sabut treure un bon partit de la seva curtedat de vista.

MERCÈ: Es diria que en malparles perquè l'enveges.

CUGAT: Mercè! Envejar jo l'Oleguer? Déu et faci bona.

MERCÈ: Un personatge, una figura en primer pla.

CUGAT: Que li duri. Però també tinc dret, em sembla, a plànyer el petit ramat selecte que pastura.

MERCÈ: Tothom n'està encantat, els té contentíssims… M'ho deia l'Eulàlia…

CUGAT: Ah, sí? Ves per on! Ella t'ho deia?

MERCÈ: Sí, ella, precisament. I què?

CUGAT: Intrèpid domador de… xais.

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2008-2009

Literatura catalana

3. Comenteu el fragment següent del segon acte de *Ball robat*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

— la posició de cada personatge sobre els conceptes que tracten;
— la referència al tercer marit de l'obra, l'Oriol, s'adequa al que sabrem d'ell al tercer acte?;
— l'opinió que expressa l'Oleguer en la darrera intervenció aplicada als dos personatges.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

OLEGUER *(amb aires de tolerància, volent fer-se el simpàtic)*: Conclusió: que ni tu ni jo no som aptes per a la vida de casats. Les causes deuen ser distintes, però els resultats són els mateixos… El matrimoni s'ha fet per a homes d'esperit sedentari, sense imaginació: el nostre estimat Oriol, per exemple: un caràcter senzill, cristal·lí, que ha trobat en la Núria més del que esperava… Recorda que Jehovà va crear Eva perquè Adam s'avorria. I Adam s'avorria perquè era un desvagat i un obtús… Quan un home consagra les seves potències a una obra digna d'ell, la companyia d'una única dona abassegadora, impacient, malfiada i amb drets reconeguts per la llei, és senzillament catastròfica. L'amor és, de fet, una necessitat fisiològica de segona categoria, que els homes haurien de resoldre o eliminant-la, com els sants, o reduint-la a les seves proporcions reals i justes… Què hi dius, Cugat? El literat i el lletrat ['home de lleis, advocat'] es posaran d'acord, una vegada a la vida!

CUGAT: De cap manera, Oleguer, i ho sento. Mira: jo sóc un home llibresc, podrit de literatura, però si em despullo dels prejudicis i les convencions que m'engavanyen, no puc deixar de reconèixer que no hi ha cap treball, cap art, que no hi pot haver a la terra cap obra que valgui el que val la vida mateixa: néixer, viure, estimar, vetllar pels fills i morir com un home més entre els homes.

OLEGUER: Sonen bé aquestes paraulasses: són sentides i grandioses, però… Per sort o per dissort, la vida en aquest moment històric és tota una altra cosa. Les meves realitats són més complexes…

CUGAT: No ho creguis. T'ho sembla…

OLEGUER: No, no m'ho sembla… Néixer, viure, procrear i morir, és feina fatal, cega, pròpia de bèsties o de bàrbars. Jo —i tu també i potser encara més que jo— necessitem sentir-nos rectors de la nostra existència i hem de complicar-nos-la i farcir-la de funcions personalíssimes, creades per nosaltres amb els artificis de la repugnant i —no ho perdis de vista!— i meravellosa civilització.

21. PAU 2008 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el fragment següent del segon acte de *Ball robat*, de Joan Oliver. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

— la contextualització del fragment en l'argument de l'obra;
— la caracterització dels dos personatges que dialoguen;
— la contraposició dels punts de vista dels dos personatges, tant pel que fa al concepte del matrimoni com a la vida en general.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

CUGAT: Digues que sóc un anormal, un maniàtic, un ximple…

OLEGUER: No, ja t'ho he dit: ets simplement un *intel·lectual*.

CUGAT *(sarcàstic)*: Sí, sóc un intel·lectual! Un home que pretén viure alhora dintre i fora de la societat, que es passa la vida fent-se preguntes a les quals prova inútilment de respondre, que s'alimenta d'idees i menysprea els fets. Una criatura absurda i indigesta que té l'audàcia de ser tímid i modest enmig de la petulància i l'aplom dels homes d'acció. És això, oi?

OLEGUER: Bé, força objectiu. Partim, doncs, de la teva definició. Tu ets un escèptic universal, i jo, que visc en la realitat i de realitats, que crec en el que veuen els meus ulls, palpen les meves mans i mostra el meu seny, tinc el deure d'aclarir-te la teva pròpia situació i provar de…

CUGAT: Gràcies, moltes gràcies! No t'esforcis en un treball inútil… *(Exaltat.)* A veure, tu, l'home de les solucions i les realitats, l'home de la raó infal·lible i del sentit pràctic, digues, digues, què hauries fet en el meu cas? Explica't, si et plau, explica't!

OLEGUER: Jo? Què hauria fet en el teu cas? En primer lloc et diré que em costa molt d'imaginar-m'ho.

CUGAT: No defugis la qüestió!

OLEGUER: No, no la defujo… Per començar: la meva dona hauria callat, no m'hauria fet una confessió semblant.

CUGAT: Per què ho suposes?

OLEGUER: Que per què ho suposo? Han passat deu anys, les meves ocupacions m'abasseguen…, i a ella l'abasseguen els fills. Arriba un moment que el matrimoni és una simple juxtaposició… Això no obstant, admetem la hipòtesi que la meva dona un bon dia em ve amb una contalla d'aquest gènere. Què faig, jo? Com reacciono? No faig absolutament res, no reacciono. L'escolto i immediatament oblido el que m'ha dit. Passa el temps i tot se'n va en fum d'imaginacions. Mentrestant la cosa no m'ha fet perdre ni un minut de son, no m'ha distret ni així, m'entens?, ni així de la meva feina. Total: zero!

CUGAT: Sona a fals això, és bo per dir.

OLEGUER: I per fer, Cugat, i per fer! Encara no em coneixes prou. Admès el supòsit, jo raono d'aquesta manera: el meu amic és incapaç de fer-me una bretolada, i, si ho fos, tinc raons per creure que la meva dona no gosaria seguir-lo gaire lluny. Sé els punts que calça!

CUGAT: Digues-ho tot: i estimes la teva dona d'una manera molt relativa.

OLEGUER: Com te sembli… Però estimo absolutament la meva reputació i l'escàndol m'esgarrifa… *(Ara, de cop, li sonen les darreres paraules de CUGAT.)* És que l'Eulàlia t'ha fet certes confidències?

2

22. PAU 2008 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

2. Quin tipus de personatges i de societat posa en relleu Joan Oliver a *Ball robat*? Quins valors i quins interessos determinen l'actuació dels personatges de l'obra?
[2 punts]

3

23. PAU 2007 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

1. Joaquim Molas s'ha referit a *Ball robat*, de Joan Oliver, amb els mots següents: «L'obra no és un viatge a les zones obscures de la consciència, sinó un encadenament de consideracions i d'arguments, que tradueixen unes situacions espirituals lúcides i crues, patèticament acceptades.»

A partir d'aquestes afirmacions, valoreu:

— com està construïda l'obra;
— quina mena de personatges la protagonitzen;
— quina lectura cal fer de l'argument, especialment pel que fa al contingut dels diàlegs i al desenllaç de l'obra.

[3 punts]

24. PAU 2007 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

Opció B

1. Feliu Formosa s'ha referit a *Ball robat*, de Joan Oliver, com una «peça psicològica» que «té, a més, el gran avantatge que aquesta psicologia és social, cosa que dóna al text un considerable valor de document històric». A partir d'aquesta afirmació, reflexioneu sobre el possible tractament dels personatges des d'una òptica psicològica i sobre el fet que allò que transmet l'obra, més enllà de referir-se a uns individus concrets, es pugui aplicar a una visió de la burgesia de l'època en què fou escrita.
[3 punts]

25. PAU 2007 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el fragment següent de *Ball robat*, de Joan Oliver, que correspon al final de l'obra, quan Núria, per efecte de l'embriaguesa, ha posat en evidència les relacions entre els components dels tres matrimonis. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

— la tesi que es desprèn de les paraules de Núria i de la solució final de l'obra;
— la relació entre els personatges, especialment entre Oleguer i Cugat, i entre Oleguer i Eulàlia;
— l'actitud de Joan Oliver que es desprèn del desenllaç de l'obra.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

ORIOL: Amics meus, tranquil·litzeu-vos. Estem en ple somni. Aquest xampany era la poció de la son.

NÚRIA: Al contrari! Dormíem, somniàvem i ens hem despertat! És curiós i divertit, d'allò més divertit, no trobeu?, que en aquesta festa de l'amor conjugal ens hàgim aparellat en la forma que el cor ens aconsella. Exactament! Mireu!

(En aquest moment les parelles estan formades així: NÚRIA-CUGAT, MERCÈ-OLEGUER *i* EULÀLIA-ORIOL.*)*

No us fa gràcia? Els matrimonis desfets i les parelles refetes al gust de cadascú! Això sembla un ball robat! *(Greu i afable.)* Fa un moment, el marit de la Mercè ens parlava de la felicitat… Doncs aquí la teniu, la felicitat… La tenim i l'hem de deixar! La felicitat, com ell ha dit, s'enyora o es desitja, però mai no es té. Estimar és renunciar i no fer mal a ningú! *(Dóna mostres d'esvaniment.)* Oriol…!

[…]

*(*CUGAT *i* OLEGUER *queden separats dels altres.)*

OLEGUER: Senyor escriptor, no l'hauríem pagada amb or una experiència com aquesta?

CUGAT: Fet i fet, hauria preferit estalviar-me-la…

OLEGUER: Imaginar-la, llegir-la, sí! I per què no viure-la? Covards!

CUGAT: Tot és relatiu, aparent, provisori… Has escoltat la Núria? Has vist l'actitud de cadascú de nosaltres?

OLEGUER: Falòrnies d'intel·lectual!

CUGAT: Mira: suposem que ara fa deu anys els matrimonis entre nosaltres sis s'haguessin combinat d'una altra manera… m'entens, oi?

OLEGUER: Sí… i què?

CUGAT: Doncs que això no hauria impedit que ara tinguéssim les mateixes inquietuds i assistíssim a una escena com aquesta o molt semblant… Tant se val!

OLEGUER: Exacte! Tant se val! Finalment hem coincidit. Ja era hora!

*(*NÚRIA *s'espavila.)*

NÚRIA: Ja estic bé… Gràcies a tots… Perdoneu-me… Us he aigualit la festa… Oriol, no em deixis… *(Es posa dreta, ajudada per* ORIOL.*)* Anem a casa… a reposar… Que demà arriba el *nostre* fill…

(Se'n van lentament, abraçats per la cintura.)

MERCÈ *(acostant-se a poc a poc a* CUGAT*)*: Cugat…

2

CUGAT: Digues, Mercè…
MERCÈ: Anem-nos-en…
CUGAT: Sols? *(Ella es repenja al braç d'ell i assenteix amb el cap.)* A on?
MERCÈ: On vulguis… però tots dos.
(Se'n van, molt junts.)
OLEGUER: I nosaltres?
EULÀLIA: Què passa, Oleguer?
OLEGUER: Penso com podríem salvar-nos del ridícul…
EULÀLIA: Quin home! *(Amable.)*
OLEGUER *(acostant-s'hi a tocar)*: Fas una cara que no te la coneixia… Et trobo interessantíssima.
EULÀLIA *(infantil)*: Ja veus!
OLEGUER *(pinxesc)*: Senyora, em permet una pregunta indiscreta, indecent i tot?
EULÀLIA: Vostè mateix… Però abaixi la veu: sóc casada!